

УДК:338.46(045)

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ
УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ КРАЇНАМИ**

Перевозова І. В., Гречаник Н. Ю., Швед О. М.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail: perevozova@ukr.net

тел. 067-342-37-20

Ключовою характеристикою ринкової економіки є активний розвиток сфери послуг. Саме послуги є продуктом та результатом праці та їх прогресивне споживання є затребуваним у сучасному глобалізованому світі. Динамічне зростання сфери послуг є глобальною тенденцією в сучасній економіці та в подальшому дана тенденція тільки зростатиме.

За умов існування індустріального суспільства основні акценти розвитку економіки були звернені у промислове виробництво, за умов існування постіндустріального суспільства – надважливим стає інноваційний сектор економіки з високопродуктивною економікою, сучасними технологіями індустрією знань тощо. Все це зумовлює залучення значної частки населення у сферу виробництва та споживання власне послуг.

Сфера послуг охоплює багато видів економічної діяльності, що спрямовуються на задоволення соціальних потреб населення, потреб виробництва, створення супроводу активних продаж товарів, що мають уречевлений вид, особистих запитів людини.

Ринок послуг – це сукупність динамічних у часі і локалізованих у просторі соціально-економічних відносин, що формуються і реалізуються в процесі задоволення платоспроможного попиту реальних і потенційних споживачів пропозицією послуг, забезпечують пропорційність їх відтворення. Серед низки чинників, що зумовлюють позитивні тенденції на ньому і надалі змінюють структуру їх виробництва та споживання, є:

- зростання видів послуг, направлених на людину, її інтелектуальні та фізичні можливості, задоволення культурних, духовних і соціальних запитів;
- глобалізаційні процеси в економіці загалом – активні процеси, орієнтовані на створення і розвиток єдиного світового ринку послуг (у зв'язку з процесом глобалізації локальність перестає бути єдиним об'єднуючим принципом соціального та культурного життя населення, послуги, що базуються на інформаційних системах, звільняються від локальних прив'язок і вільно перетинають просторові кордони);

Таблиця 1

Зовнішня торгівля України послугами з країнами ЄС у 2016 – 2018р*

Країна	2018			2017			2016		
	Експорт, млн.дол.	Імпорт, млн.дол.	Сальдо, млн.дол.	Експорт, млн.дол.	Імпорт, млн.дол.	Сальдо, млн.дол.	Експорт, млн.дол.	Імпорт, млн.дол.	Сальдо, млн.дол.
Австрія	196,5	95,04	101,5	161,6	109,1	52,5	138,3	111,4	26,9
Бельгія	91,80	145,2	-53,4	62,3	79,4	-17,1	59,8	67,0	-7,2
Болгарія	0,025	14,6	10,015	19,1	12,0	7,1	26,9	21,2	5,7
Великобританія	557,3	500,6	56,6	585,1	487,2	98,0	462,9	563,1	-100,3
Греція	23,5	25,4	-1,9	25,4	26,7	-1,3	27,5	21,0	6,6
Данія	152,5	51,3	101,2	121,5	41,1	80,5	98,4	37,3	61,1
Естонія	168,3	61,8	106,4	128,9	67,8	61,1	145,7	48,9	96,8
Ірландія	56,1	233,5	-177,8	56,1	102,2	-46,1	32,0	75,8	-43,8
Іспанія	95,8	37,16	58,6	69,3	26,5	42,8	45,1	25,7	19,4
Італія	136,5	54,01	82,5	128,5	43,9	84,5	119,8	31,6	88,1
Кіпр	313,5	362,9	-49,4	275,4	231,9	43,5	239,0	250,0	-11,0
Латвія	68,1	38,3	29,7	73,2	35,7	37,5	71,0	44,4	26,6
Литва	45,7	27,5	18,2	43,1	19,9	23,1	35,7	16,1	19,7
Люксем-бург	11,9	114,5	-102,6	12,6	88,0	-75,4	8,0	5,9	2,1
Мальта	117,9	143,5	-25,6	94,2	104,2	-9,9	102,5	84,9	17,6
Нідерланди	191,06	132,5	58,5	170,5	119,4	51,0	145,9	108,0	37,9
Німеччина	582,3	368,7	213,5	538,7	357,8	181,0	488,4	364,1	124,4
Польща	343,04	180,24	162,8	296,3	150,2	146,1	220,6	138,6	81,9
Португалія	5,3	17,3	-11,0	6,3	10,1	-3,8	4,4	11,0	-6,7
Румунія	89,2	38,9	50,3	71,5	26,6	44,9	57,6	9,2	48,3
Словаччина	43,23	115,05	-71,8	40,9	108,3	-67,3	27,1	109,2	-82,1
Словенія	19,9	8,7	11,2	19,5	6,5	12,9	15,3	5,4	9,9
Угорщина	196,4	41,8	154,6	147,2	35,5	111,7	113,3	51,7	61,6
Фінляндія	30,2	31,8	-1,6	19,9	24,4	-4,5	19,2	21,8	-2,6
Франція	15,06	116,4	34194,9	117,9	83,9	33,9	118,5	91,5	27,1
Хорватія	4,08	38,3	-34,2	3,0	13,5	-10,5	1,7	4,7	-3,0
Чехія	82,8	51,2	31	71,2	65,2	6,0	57,9	55,2	2,7
Швеція	101,2	57,4	43,8	93,5	55,4	38,1	122,5	47,0	75,5
Всього по країнах ЄС	3900,23	3104,6	795,4	3452,7	2532,5	920,2	3004,9	2421,6	583,3

*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: Складено авторами на основі даних [2]

- соціально-демографічні зміни (зростання частки літніх людей, працюючих жінок є потужним поштовхом до формування комплексу нових видів послуг).

Сфера послуг не розвивається ізольовано від матеріального виробництва, а інтегрується у сучасні види виробництва значно підвищуючи його ефективність. Попит на послуги зростає у міру ускладнення виробництва й насичення ринку, розвитком НТП та появою нових видів діяльності. З'являються нові можливості задоволення запитів індивідів, які формуються в ринкових умовах під впливом глобалізаційних процесів, зростанням рівня доходів на душу населення, зокрема туризм, громадське харчування, індустрія гостинності та розваг, краси та здоров'я, освітні послуги та консалтингові послуги, сервісне обслуговування тощо.

Рівень розвитку сфери послуг у країнах досить різний. Тому, залежно від частки сфери послуг у ВВП і темпів зростання усі країни поділяють на 4 групи. До першої групи належать країни з найбільш високою, більше ніж 70% часткою доходів від сфери послуг у ВВП: це США, Бельгія, Нідерланди, Велика Британія, Франція. Країни другої групи мають частку доходів від сфери послуг у ВВП на рівні 65-70% : Австрія, Італія, Іспанія, Фінляндія. У третій групі частка доходів від сфери послуг становить 50-60% - це Норвегія, Марокко, Чилі. До четвертої групи входять країни з відносно низькою, менше ніж 50% часткою доходів від сфери послуг у ВВП- це Гана., Ботсвана, Малі та ін. [1]

У світлі євроінтеграційного вектору нашої держави і зважаючи на те, що Європейський Союз є одним із основних торговельних партнерів України, доцільно проаналізувати тенденції зовнішньої торгівлі послугами України з європейськими країнами потягом за період за період 2016–2018 рр.(табл.1.) Варто зазначити, що обсяги експорту та імпорту послуг значно збільшилися. У 2018 році обсяг експорту становив 3900,23 млн. дол. США, імпорту - 3104,62 млн. дол. США. Обсяг експорту та імпорту у 2016 р. експорту складав 3004,9 млн. дол. США та 2421,6 млн. дол. США відповідно. За даний період зростання експорту становило – 895,33 млн. грн, імпорту – 683 млн.грн. Дані показники збільшились за експортом на 30 % і за імпортом на 28%. Спостерігається тенденція переважання експорту над імпортом, результатом чого є позитивне сальдо зовнішньої торгівлі послугами між Україною та країнами Європи.

Найбільшими ринками збуту українських послуг виступають такі європейські країни: Великобританія, Німеччина, Кіпр, Мальта, Бельгія, Нідерланди, Франція, Польща. Найбільші експортери послуг до України – Кіпр, Велика Британія, Німеччина.

З більшістю європейських країн Україна має позитивне сальдо у торгівлі послугами, але із такими країнами як Греція, Бельгія, Ірландія, Люксембург та Словаччина – воно від'ємне.

Згідно зі статистичними даними, у 2018 році питома вага торгівлі послугами України із іншими країнами світу становить щодо експорту - 30,5% та щодо імпорту – 45,5 % відповідно .

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економіко-управлінські аспекти трансформації та інноваційного розвитку галузевих і регіональних суспільних систем в сучасних умовах»

Стрімке нарощування обсягів реалізації та розширення номенклатури послуг підтверджує перспективність сфери послуг у ВВП України. Світовий досвід переконує, що діяльність у сфері обслуговування може бути продуктивною і стимулювати підвищення ефективності національної економіки лише за умови активної підтримки державою її розвитку.

Список використаних джерел:

1. Тарасова І.І. Тенденції та розвиток сфери послуг у світовому,, та українському аспектах/ І.І.Тарасова// Вісник соціально-економічних досліджень,2013. №2(49). Ч.2. с. 192-197. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/147038323.pdf>
2. Державна служба статистики. Офіційний сайт. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/gsztp_ES/gsztp_ES_u.htm